MAGYARORSZÁG TURIZMUS FÖLDRAJZA

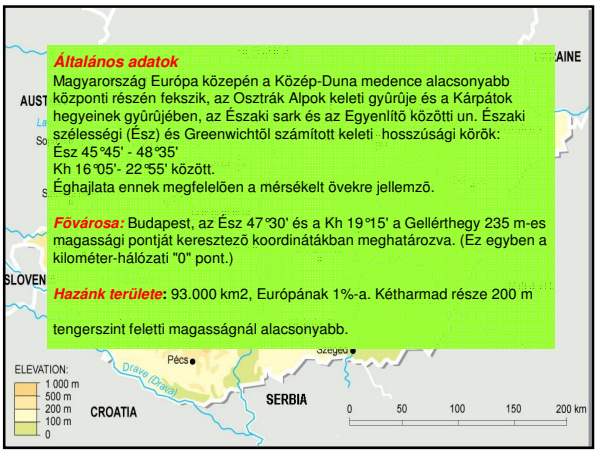

Általános adatok

Magyarország Európa közepén a Közép-Duna medence alacsonyabb központi részén fekszik, az Osztrák Alpok keleti gyűrűje és a Kárpátok hegyeinek gyűrűjében, az Északi sark és az Egyenlítő közötti un. Északi szélességi (Ész) és Greenwichtől számított keleti hosszúsági körök:
Ész 45°45' - 48°35'
Kh 16°05'- 22°55' között.
Éghajlata ennek megfelelően a mérsékelt övekre jellemző.

Fővárosa: Budapest, az Ész 47°30' és a Kh 19°15' a Gellérthegy 235 m-es magassági pontját keresztező koordinátákban meghatározva. (Ez egyben a kilométer-hálózati "0" pont.)

Hazánk területe: 93.000 km2, Európának 1%-a. Kétharmad része 200 m tengerszint feletti magasságnál alacsonyabb.

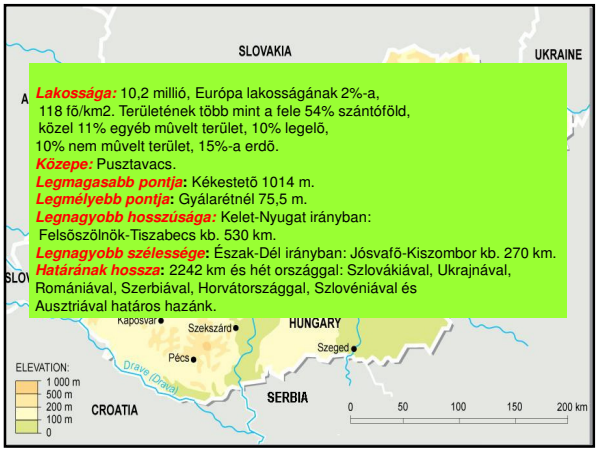

Lakossága: 10,2 millió, Európa lakosságának 2%-a, 118 fő/km2. Területének több mint a fele 54% szántóföld, közel 11% egyéb művelt terület, 10% legelő, 10% nem művelt terület, 15%-a erdő.
Közepe: Pusztavacs.
Legmagasabb pontja: Kékestető 1014 m.
Legmélyebb pontja: Gyálarétnél 75,5 m.
Legnagyobb hosszúsága: Kelet-Nyugat irányban: Felsőszölnök-Tiszabecs kb. 530 km.
Legnagyobb szélessége: Észak-Dél irányban: Jósvafő-Kiszombor kb. 270 km.
Határának hossza: 2242 km és hét országgal: Szlovákiával, Ukrajnával, Romániával, Szerbiával, Horvátországgal, Szlovéniával és Ausztriával határos hazánk.

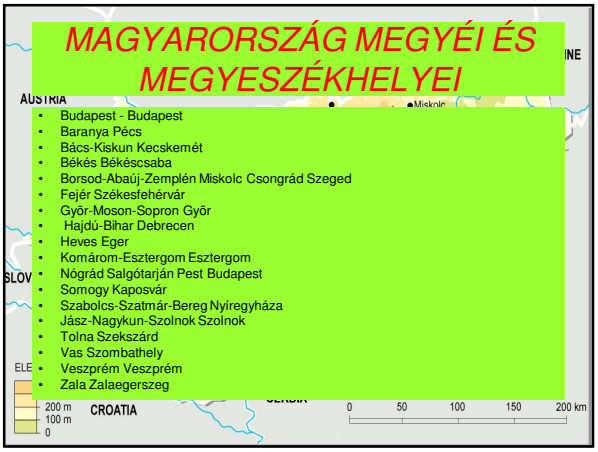

MAGYARORSZÁG MEGYÉI ÉS MEGYESZÉKHELYEI

- Budapest - Budapest
- Baranya Pécs
- Bács-Kiskun Kecskemét
- Békés Békéscsaba
- Borsod-Abaúj-Zemplén Miskolc Csongrád Szeged
- Fejér Székesfehérvár
- Győr-Moson-Sopron Győr
- Hajdú-Bihar Debrecen
- Heves Eger
- Komárom-Esztergom Esztergom
- Nógrád Salgótarján Pest Budapest
- Somogy Kaposvár
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Nyíregyháza
- Jász-Nagykun-Szolnok Szolnok
- Tolna Szekszárd
- Vas Szombathely
- Veszprém Veszprém
- Zala Zalaegerszeg

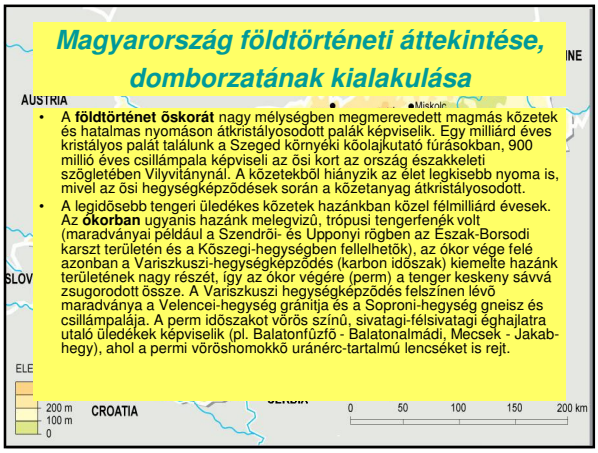

Magyarország földtörténeti áttekintése, domborzatának kialakulása

- A **földtörténet őskorát** nagy mélységben megmerevedett magmás kőzetek és hatalmas nyomáson átkristályosodott palák képviselik. Egy milliárd éves kristályos palát találunk a Szeged környéki kőolajkutató fúrásokban, 900 millió éves csillámpala képviseli az ősi kort az ország északkeleti szögletében Vilyvitánynál. A kőzetekből hiányzik az élet legkisebb nyoma is, mivel az ősi hegységképződések során a kőzetanyag átkristályosodott.
- A legidősebb tengeri üledékes kőzetek hazánkban közel félmilliárd évesek. Az **ókorban** ugyanis hazánk melegvizű, trópusi tengerfenék volt (maradványai például a Szendrői- és Upponyi rögben az Észak-Borsodi karszt területén és a Kőszegi-hegységben fellelhetők), az ókor vége felé azonban a Variszkuszi-hegységképződés (karbon időszak) kiemelte hazánk területének nagy részét, így az ókor végére (perm) a tenger keskeny sávvá zsugorodott össze. A Variszkuszi hegységképződés felszínen lévő maradványa a Velencei-hegység gránitja és a Soproni-hegység gneisz és csillámpalája. A perm időszakot vörös színű, sivatagi-félsivatagi éghajlatra utaló üledékek képviselik (pl. Balatonfűzfő - Balatonalmádi, Mecsek - Jakab-hegy), ahol a permi vöröshomokkő uránérc-tartalmú lencséket is rejt.

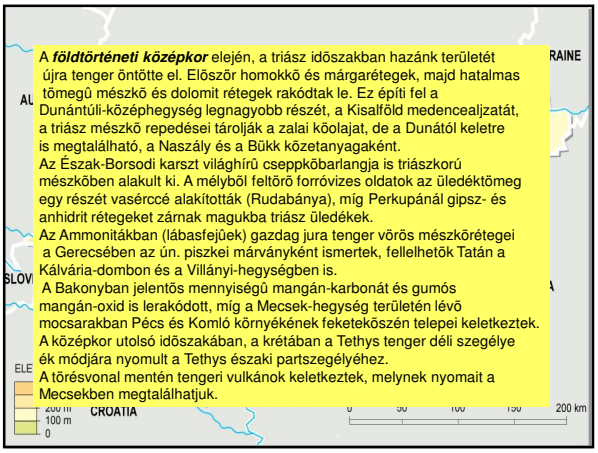

A ***földtörténeti középkor*** elején, a triász időszakban hazánk területét újra tenger öntötte el. Először homokkő és márgarétegek, majd hatalmas tömegű mészkő és dolomit rétegek rakódtak le. Ez építi fel a Dunántúli-középhegység legnagyobb részét, a Kisalföld medencealjzatát, a triász mészkő repedései tárolják a zalai kőolajat, de a Dunától keletre is megtalálható, a Naszály és a Bükk kőzetanyagaként.
Az Észak-Borsodi karszt világhírű cseppkőbarlangja is triászkorú mészkőben alakult ki. A mélyből feltörő forróvizes oldatok az üledéktömeg egy részét vasérccé alakították (Rudabánya), míg Perkupánál gipsz- és anhidrit rétegeket zárnak magukba triász üledékek.
Az Ammonitákban (lábasfejűek) gazdag jura tenger vörös mészkőrétegei a Gerecsében az ún. piszkei márványként ismertek, fellelhetők Tatán a Kálvária-dombon és a Villányi-hegységben is.
A Bakonyban jelentős mennyiségű mangán-karbonát és gumós mangán-oxid is lerakódott, míg a Mecsek-hegység területén lévő mocsarakban Pécs és Komló környékének feketekőszén telepei keletkeztek.
A középkor utolsó időszakában, a krétában a Tethys tenger déli szegélye ék módjára nyomult a Tethys északi partszegélyéhez.
A törésvonal mentén tengeri vulkánok keletkeztek, melynek nyomait a Mecsekben megtalálhatjuk.

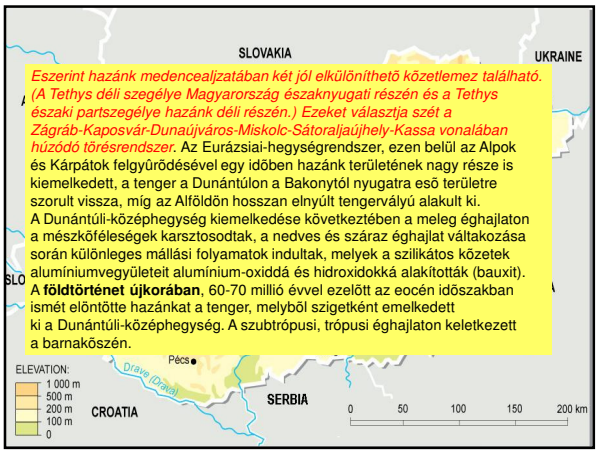

Eszerint hazánk medencealjzatában két jól elkülöníthető kőzetlemez található. (A Tethys déli szegélye Magyarország északnyugati részén és a Tethys északi partszegélye hazánk déli részén.) Ezeket választja szét a Zágráb-Kaposvár-Dunaújváros-Miskolc-Sátoraljaújhely-Kassa vonalában húzódó törésrendszer. Az Eurázsiai-hegységrendszer, ezen belül az Alpok és Kárpátok felgyűrődésével egy időben hazánk területének nagy része is kiemelkedett, a tenger a Dunántúlon a Bakonytól nyugatra eső területre szorult vissza, míg az Alföldön hosszan elnyúlt tengervályú alakult ki.
A Dunántúli-középhegység kiemelkedése következtében a meleg éghajlaton a mészkőféleségek karsztosodtak, a nedves és száraz éghajlat váltakozása során különleges mállási folyamatok indultak, melyek a szilikátos kőzetek alumíniumvegyületeit alumínium-oxiddá és hidroxidokká alakították (bauxit).
A **földtörténet újkorában**, 60-70 millió évvel ezelőtt az eocén időszakban ismét előnyben hazánkat a tenger, melyből szigetként emelkedett ki a Dunántúli-középhegység. A szubtrópusi, trópusi éghajlaton keletkezett a barnakőszén.

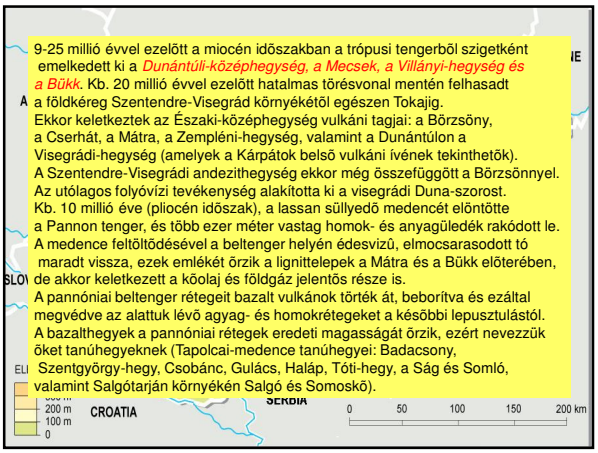

9-25 millió évvel ezelőtt a miocén időszakban a trópusi tengerből szigetként emelkedett ki a *Dunántúli-középhegység, a Mecsek, a Villányi-hegység és a Bükk*. Kb. 20 millió évvel ezelőtt hatalmas törésvonal mentén felhasadt a földkéreg Szentendre-Visegrád környékétől egészen Tokajig.
Ekkor keletkeztek az Északi-középhegység vulkáni tagjai: a Börzsöny, a Cserhát, a Mátra, a Zempléni-hegység, valamint a Dunántúlon a Visegrádi-hegység (amelyek a Kárpátok belső vulkáni ívének tekinthetők).
A Szentendre-Visegrádi andezithegység ekkor még összefüggött a Börzsönnyel.
Az utólagos folyóvízi tevékenység alakította ki a visegrádi Duna-szorost.
Kb. 10 millió éve (pliocén időszak), a lassan süllyedő medencét előnyben a Pannon tenger, és több ezer méter vastag homok- és anyagüledék rakódott le.
A medence feltöltődésével a beltenger helyén édesvizű, elmocsarasodott tó maradt vissza, ezek emlékét őrzik a lignittelepek a Mátra és a Bükk előterében, de akkor keletkezett a kőolaj és földgáz jelentős része is.
A pannóniai beltenger rétegeit bazalt vulkánok törték át, beborítva és ezáltal megvédve az alattuk lévő agyag- és homokrétegeket a későbbi lepusztulástól.
A bazalthegyek a pannóniai rétegek eredeti magasságát őrzik, ezért nevezzük őket tanúhegyeknek (Tapolcai-medence tanúhegyei: Badacsony, Szentgyörgy-hegy, Csobánc, Gulács, Haláp, Tóti-hegy, a Ság és Somló, valamint Salgótarján környékén Salgó és Somoskő).

A bazaltvulkánosság mellett a forróvíz-kitörések, gejzírek (Tihanyi-félsziget) már átnyúltak a jégkorszakba (pleisztocén időszak).
Összefüggő jégtakaró nem fedte hazánk területét, de a hideg szélviharok folyómedrekből rengeteg port szállítottak, melyet a sztyepp jellegű növényzet löszrétegként megkötött (Dunántúli-dombság, Alföld, Hajdúság, Körös-Maros köze).
Ezt követően a folyóvíz és a szél alakította, formálta hazánk felszínét.
A folyók feltöltötték árterületeiket (így keletkeztek az asztallap simaságú tökéletes síkságok, pl. Nagykunság), míg a szél dűnékbe, buckákba halmozta a homokot ott, ahol a növényzet nem kötötte meg (Belső Somogy, Kiskunság, Nyírség).
Jelenleg is enyhe emelkedések, süllyedések jellemzik a felszínt.

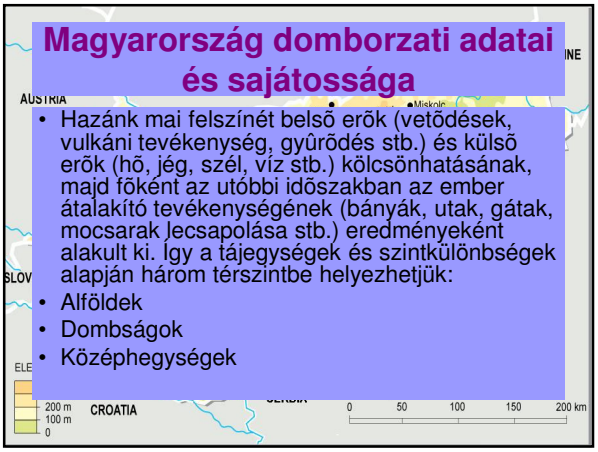

Magyarország domborzati adatai és sajátossága

- Hazánk mai felszínét belső erők (vetődések, vulkáni tevékenység, gyűrődés stb.) és külső erők (hő, jég, szél, víz stb.) kölcsönhatásának, majd főként az utóbbi időszakban az ember átalakító tevékenységének (bányák, utak, gátak, mocsarak lecsapolása stb.) eredményeként alakult ki. Így a tájegységek és szintkülönbségek alapján három térszintbe helyezhetjük:
- Alföldek
- Dombságok
- Középhegységek

Alföldek
Tengerszint felett 0-200 m közötti síkságok, amelyek főként az üledékgyűjtő medencék feltöltődésével jöttek létre, - vagy magasabb térszintek lepusztulásával keletkeztek (Nagyalföld, Kisalföld).

Dombságok
Tengerszint feletti magasság 200-500 m közötti magasságúak. Hegységek lesüllyedésével és lepusztulásával illetve alföldek részleges megemelkedésével, feldarabolódásával keletkezhetnek (Dunántúli dombság, Bakonyalja). Felszínükön főleg pannontengeri üledék, illetve negyedkori lösz, kavics, homok található.

Középhegységek
Tengerszint felett 500-1500 m közötti magasságúak. Építőanyaga: ókori gránit, középkori mészkő, dolomit, pala, harmadkori vulkáni kőzetek. Hazánk 68%-a alföldi jellegű síkság és kb. 1%-a tengerszint felett 500 m-nél magasabb szintű.

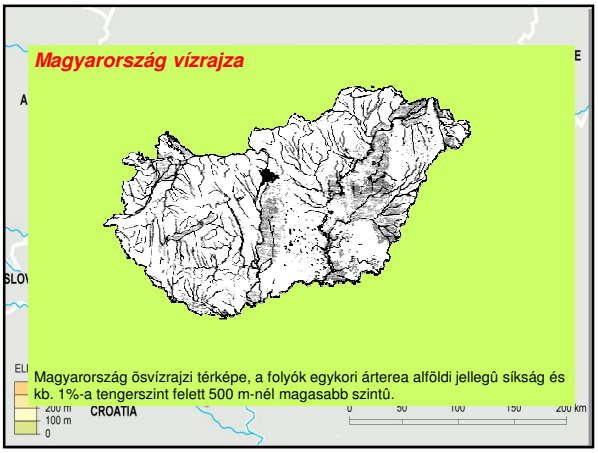

Magyarország vízrajza

Magyarország ősvízrajzi térképe, a folyók egykori árterea alföldi jellegű síkság és kb. 1%-a tengerszint felett 500 m-nél magasabb szintű.

Felszín alatti vizeink

A felszín alatti vizeink lehetnek: talajvíz, rétegvíz, ásványvíz, hévíz, karsztvíz, ártézi víz.

A **talajvíz** a felszínhez közel, az első vízzáró réteg fölött található, e rösen szennyezett, ivásra a kutakból nem alkalmas.

A **rétegvíz** a vízzáró rétegek között helyezkedik el, legtöbbször tiszta ivóvizet szolgáltatnak (kivéve Békés megye egyes részein az arzéntartalma miatt). Az első rétegvíz sok helyen szennyezett (nitrát, nitrit...).

Az **ásványvíz** a természetben előforduló 1.000 mg/l-nél több oldott anyagot tartalmazó forrásvíz.

A **hőforrások** (hévizek) rendszerint kőzethordalékok, vagy vetődéseken át a felszínre törő 20 °C-nál melegebb rétegvíz.

A **karsztvíz** mészkő, dolomit (esetleg lösz) kőzetekbe bejutó oldó, szállító, építő, romboló munkát végző víz, amely karsztforrásként tör a felszínre . Többnyire hajszálrepedések mentén lép reakcióba a kőzettel, s így keletkezhetnek a felszíni tálszerű berogyások a dolinák, (töbrök).

Az **ártézi víz** az két vízzáró réteg közötti nyomás alatt álló víz. Fúrt kutakon keresztül jut a felszínre. (Az első "nyilvános" ártézi kút Hódmezővásárhelyen létesült 1879-80-ban.)

Felszíni vizeink

Folyóvizek

A folyók forrás és tenger közötti szakaszában gyarapodó vízhozam rendjében: forrás, ér, csermely, patak, folyó, folyam, tenger kategóriába sorolható.

Folyóvizeink a környező hegységben (Alpok, Kárpátok) erednek és a Duna vízgyűjtő rendszeréhez tartoznak.

A **Duna** hazánk területén Rajkától-Hódusziág 417 km hosszúságú. Felső-szakasz jellege a Dunakanyarig tart, eddig főleg eróziós, romboló munkát végez. A közép és alsó szakaszrészen építő és szállító tevékenység jellemzi. Szigeteket, hordalékkúpokat hoz létre. Nullszintje Budapestnél 96,68 m.

Jobb parti mellékfolyói: Lajta, Rábca, Rába(Marcallal), Sió, Dráva, továbbá több patak.

Bal parti mellékfolyói: Szlovák területről érkeznek, az Ipoly határfolyó.

A **Tisza** Tiszabecstől-Röszkéig 600 km hosszon erősen kanyargó folyóként szeli át az Alföldet. Vízjárása ingadozó. Szabályozásakor 136 nagy kanyarulat átvágásával 453 km-rel rövidítették a folyót.

Fontosabb jobb parti mellékfolyói: Bodrog, Sajó (Hernáddal), Zagyva, továbbá patakok, csatornák.

Fontosabb bal parti mellékfolyói: Túr, Szamos, Kraszna, Keleti (Ny.) főcsatorna, Körös, Maros.

A Körös folyó szükségtározói: Begécsi, Mályvádi, Mérgesi.

Állóvizek

Hazánkban több, mint ezer tó van, s ebből csak az Alföldön majdnem ezer tó található.

Keletkezésük szerint lehetnek:

természetes,

mesterséges.

Ezeken belül:

szélvájta erózió által (Sóstó),

süllyedéssel (Balaton, Velencei),

kráterekben (pl.: vulkáni) (Szt. Anna tó),

gleccserek által (Csorba tó),

természetes elzáródással (suvadás, hegycsuszamlás) (Arlói tó, Gyílkos tó 1838),

bányaművelés (Sástó, Megyerhegyi tengerszem),

folyókanyar átvágással (morotvák) (Atkai-Holt Tisza, Mártélyi holtág, stb.),

folyóvizek felduzzasztásával (Kiskörei, Lázbérci víztározók).

Magyarország tavai

Természetes:

Balaton, 591 km2
Velencei-tó, 27 km2
Fertő-tó, 82 km2 (magyarországi része)
Szabadszállási-tó (15 km2)
Zabszék-tó (12 km2)
Kolon-tó
Sós-tó
Fehér-tó
Baláta-tó
Kelemen-tó
Vörös-tó (Jósvafőnél) dolinató, stb.

Mesterséges:

Kiskörei, 127 km2
Lázbérci
Rakacai
Zámolyi
Szajki
Markazi
Csórréti
Tatai öreg-tó stb.

Balaton:

591 km2. Közép-Európa legnagyobb tava. Gyorsan felmelegszik. Medencéje árkos vetődéssel keletkezett. Hosszúsága 78 km. Szélessége 12-15 km. Tihanynál 2 km. Átlagos mélysége 3 m, a tihanyi Kút-ban 12,4 m. Vízutánpótlását főleg a csapadék és a Zala folyó adja (tszf.: 106 m).

Velencei-tó:

27 km2. Jelentős részét nádasok fedik. Mélysége 1,5 m, erősen feltöltődött, pusztuló tó. Dinnyési fertő: madárrezervátum. (tszf.: 103 m.)

Fertő-tó:

322 km2, ebből 82 km2 tartozik Magyarországhoz, a többi rész Ausztriához tartozik. Vize sekély, főként nádasok borítják. (1867-1869 között kiapadt) Pusztuló tó. (tszf.: 115 m.)

Mohos tavak:

Keleméri Nagy-Mohos: 10-12 millió éves 3 ha.

Keleméri Kis-Mohos: 8-10 millió éves 2 ha. Jégkorszak utáni hegycsuszamlással keletkeztek.

Kállósemjéni Nagy-Mohos: Ősi folyó mederkanyarulatának elzáródásával keletkezett, úszóláp növényzet.

Nagy-Csomádi Mohos tőzegláp: (1040 m) vulkáni kráterben keletkezett, 10 m vastagságú tőzegláp, 80 ha.

Barlangok

Hazánk területén több ezer feltárt, és jelentős számú még feltáratlan barlang található. Általában mészkő vagy dolomit hegységekben keletkeznek, a karsztjelenségeknél ismert módon. Más kőzetben előforduló "barlangok" repedések, leginkább a magma kihűlése folytán jöttek létre, vagy tektonikus földmozgás által keletkezett kőzettáblák közötti járható rések. (Csörgőlyuk, Vadleány.)

Vezetővel látogatható barlangok:

Baradla, (Domica): Aggtelek (összjárata ~ 22 km)

Abaligeti barlang

István barlang: Lillafüred

Forrás barlang: Lillafüred

Pálvölgyi barlang: Budapest (> 3 km)

Szemlőhegyi barlang: Budapest (> 2 km)

Tavas barlang: Tapolca

Lóczy barlang: Balatonfüred

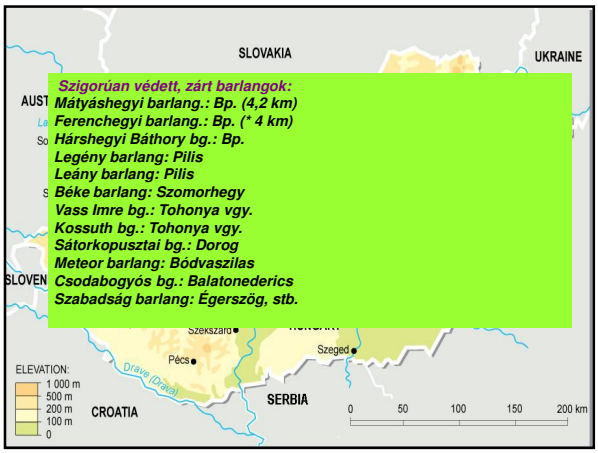

Szigorúan védett, zárt barlangok:
Mátyáshegyi barlang.: Bp. (4,2 km)
Ferenchegyi barlang.: Bp. (4 km)*
Hárshegyi Báthory bg.: Bp.
Legény barlang: Pilis
Leány barlang: Pilis
Béke barlang: Szomorhegy
Vass Imre bg.: Tohonya vgy.
Kossuth bg.: Tohonya vgy.
Sátorkopusztai bg.: Dorog
Meteor barlang: Bódvaszilas
Csodabogyós bg.: Balatonederics
Szabadság barlang: Égerszög, stb.

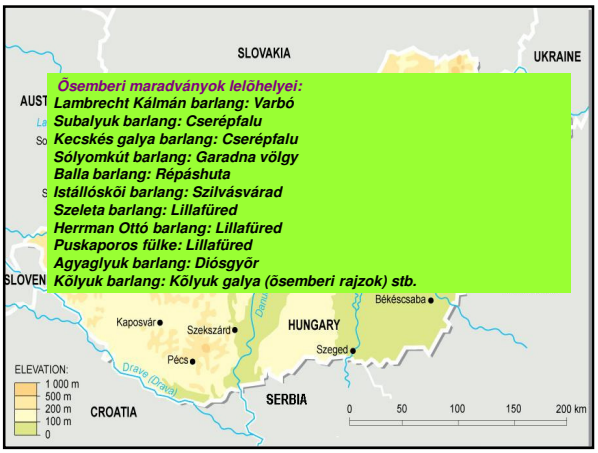

Ősemberi maradványok lelőhelyei:
Lambrecht Kálmán barlang: Varbó
Subalyuk barlang: Cserépfalu
Kecskés galya barlang: Cserépfalu
Sólyomkút barlang: Garadna völgy
Balla barlang: Répáshuta
Istállóskői barlang: Szilvásvárad
Szeleta barlang: Lillafüred
Herrman Ottó barlang: Lillafüred
Puskaporos fülke: Lillafüred
Agyaglyuk barlang: Diósgyör
Kőlyuk barlang: Kőlyuk galya (ősemberi rajzok) stb.

Mesterséges létesítmények
Hazánk területén számos, történelmi múltunkra emlékeztető várak, várkastélyok, sáncok találhatók. Rendszerbe foglalva lehetnek:
1., Ágyúk bevetése előtti korszak:
földvárak
torony nélküli védőövek
lakótornyok
belsőtornyos várak
külsőtornyos várak
2., Ágyúk bevetése utáni korszak:
ágyútornyos várak
bástyás várak
előműves várak
erődök
Helyszűke miatt az ismert (Pl.: Szigetvár, Kőszegi vár, Egri vár, stb.) mellett példaként említjük meg:
Jakab hegy: (Mecsek) Kelta eredetű (~ i.e. 600), majd avar kori sánc.
Nagytatársánc: (Orosházától délre) vaskori patkóalakú kettős sánc, kettős vizesárokkal.
Földvár:,(Szabolcs) Árpádkori 3,3 ha ~20-30 m magasságú háromszög formájú földvár.
Piroska-hegy: (Kelemér) fel nem tárt földsánc a Nagy Mohos mellett.

Történelmi emlékhelyek
Alpár (Tiszaalpár): Itt verte meg honfoglaló Árpád Zalán bolgár vezért (895?, Anonymus).
Ópusztaszer: A honfoglalók, miután legyőzték Zalán bolgár vezért, harmincnégy napig együtt maradtak és "azon a helyen a vezér és nemesei elrendezték az országnak minden szokástörvényét...", s azt a helyet a maguk nyelvén Szerinek nevezték el, mert ott ejtették szerét az ország egész dolgának (Anonymus).
Muhi (régiesen Mohi): 1241. április 11-12-én IV. Béla király vereséget szenvedett Batu kán seregétől.
Mohács (Sátorhely): 1526. augusztus 29-én II. Szulejmán (Szolimán) török szultán serege legyőzte a magyar sereget (Mohácsi vész).
Ónod: 1707. június 13-án az országgyűlésen határozták el a Habsburg-ház trónfosztását.
Majtény (RO): 1711. május 1-én a kuruc sereg letette a zászlót a császári főparancsnok előtt (Szatmári béke).
Pákozd: 1848. szeptember 29-én a magyar hadsereg Moga tábornok vezényletével győztes csatát vívott Jellachich horvát bán hada ellen.
Világos (RO): A Világos melletti szőlősmezőn 1849. augusztus 13-án Görgey tábornok hada letette a fegyvert az oroszok előtt.
Arad (RO): 1849. október 6. A magyar szabadságharc 13 vértanújának kivégzési helye.

Magyarország természetjáró tájegységei

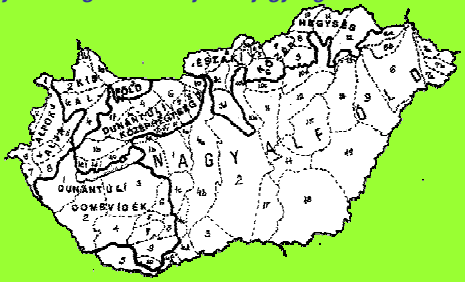

Nagytájak:
Alföld
Kisalföld
Alpokalja
Dunántúli dombság
Dunántúli középhegység
Északi középhegység

Alföld
A Duna középső szakaszának legnagyobb medencéje.
Hazánk legnagyobb tájegysége 50.000 km2, ezzel
Magyarország területének 56%-a. Északon az
Északi középhegység, keleten és délen az országhatár,
nyugaton a Dunántúli középhegység, a Balaton és a Sió határolja.
Az Földlhöz tartozik geomorfológiai sajátosság alapján a Drávamellék is.
Az Alföld tengerszint feletti magassága 80 m-től 200 m-ig terjed, igen változatos.
Legmagasabb pontjai a Mezőföldön Kő-hegy (228 m), Szár hegy (227 m);
az Illancs-ban Ólom-hegy (172 m); a Nyírségben Hoportyó (183 m).
Legmélyebb pontja Gyálarétnél 75,5 m.
Talajának kialakulása részben a folyóvizek - részben a szél feltöltő munkájának következtében homokos (dűnék, buckák), szikes, homokos szikes, lösz, homokos lösz, agyagos lösz, árterekben réti lápi - és kiöntési fekete talajok.

Tájegységei:
1. Mezőföld
Tökéletlen síkság. Talaja helyenként 50-60 m vastagságot is elérő jégkorszaki lösz (pl. Paks). Területe 4500 km2.
1.a Északi mezőföld
Gazdag mezőgazdasági terület a Benta pataktól délre húzódó területen.
1.b Nyugati Mezőföld
Kiemelkedő része a Kőhegy (228 m) és a Szárhegy (227 m) metamorfikus kristályos közettel.
1.c Déli Mezőföld
Gazdag mezőgazdasági terület a Siótól északra húzódó területen.
1.d Sárrét
A Balaton-felvidéket a Bakonytól elválasztó törésvonal folytatása. Felszíne alatt helyenként tőzegmező található.
2. Duna-Tisza közi Homokos Hátság
Felszínét vastag homokréteg borítja. Területe erdőfoltokkal, homokbuckákkal (futóhomok), zsombókkal, vadvirágos rétekkel, szikes tavakkal borított. Nyári természeti látvány a délibáb (Fata morgana).
3. Bácskai Löszös tábla
Bajától keletre szélesedő buckás táj magasabb fekvésű része az Illancs.

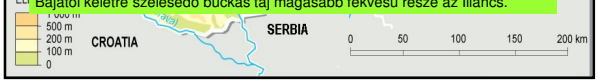

Tájegységei:
4. Duna völgy síkja:
4.a Csepel sziget és Pesti félmedence
A jégkori "Ős-Duna" alacsonyabb és magasabb teraszt alakított, amelyet a kavics, homok, agyagrétegek fedtek be. Helyenként a dunai üledéktalajt terasz szerű mészkőemelkedés (Kőbánya felszíne) határolja.
A Csepel-szigetet a Duna fő- és mellékága közé lerakódott törmelék, illetve hordalék alkotja.
4.b Solt-bajai síkság
A jégkori Ős-Duna által alakított teraszvidék.
Az eredeti felszínnek kis darabja a Solti-halom (124 m) és Tétel-halom (112 m).
4.c Sárköz
Szekszárdtól délkeletre terül el, ősmagyar eredetű népművészetéről híres "népsziget"-ként maradt fenn. Területén számos ér és mocsár váltakozik.
4.d Mohácsi sziget
Területe 380 km2, közepén a Riha-tó található.
4.e Mohácsi terasz
Itt található Sátorhely, a "mohácsi vész" emlékhelye.
5. Dráva mellék
Sajátságos a népviselete. Itt található az Ormánság. Jellegzetessége a talpas házak.

6. Nyírség
Jellemzője a homokbuckák, tavak (Sós-tó, Nagy-Mohos, Bátorligeti ösláp). Legmagasabb pontja a Hoportyó (183 m).
7. Szatmár beregi síkság
7.a Tiszahát
Legmagasabb pontja a Tarpai-hegy (154 m).
Szatmárcseke temetőjében található Kölcsey Ferenc sírja és körülötte csónak alakú fejfák láthatók (csónakos temetkezés emléke).
7.b Szamoshát
A Szamos hordalékával feltöltött terület.
7.c Ecsedi lápmedence
Az Ecsedi láp egyik szigetén 1325-ben épült Ecsed vára, ami 1718-ig állt.
8. Rétköz-Bodrogköz
8.a Bodrogköz
A Tisza és a Bodrog közötti igen lapályos terület.
8.b Rétköz
A Tisza és a Lónyai csatorna határolja. A szabolcsi földvár a honfoglalást követő időkben országgyűlések színhelye volt. Tetejéről jó kilátás nyílik.
9. Hajdúhát
Felszínét főként dolinás lösz alkotja.

10. Észak-alföldi Hordaléklejtő
10.a Tápióvidék
A Gödöllői dombvidék és a Zagyva folyó közötti löszös terület.
10.b Cserhátalja
A Zagyva és a Galga folyók közötti terület a Cserhát alatt található, sima löszös hátakkal.
10.c Mátraalja
Vulkáni kőzetek mállásából adódó kitűnő borvidék.
10.d Bükkalja
Hordalékból szétterült összefüggő, kavicsból, homokból álló törmelékkúp sorozat.
Tájegységében a matyó népviselet a jellemző.
11. Zagyva medence
A Cserhát és Mátra közötti törésvonalban húzódik.
12. Heves-Borsodi nyílt ártér
A Zagyva, a Tisza folyók és a Bükkalja közötti táj.
13. Taktaköz
Tokajtól a Sajóig, a Tisza és Takta folyók közötti vízben gazdag süllyedék terület.
14. Szolnoki hát
Löszös talajú, ligeterdős, mocsaras, pusztai terület.

15. Nagykunság
Alacsony fekvésű, teljesen sík vidék. Területén bronzkori, honfoglaláskori földépítmények a kunhalmok. Csapadékban szegény.
16. Hortobágy
Nemzeti Park. Jellege a puszta, pásztorélet, különleges növény és madárvilág, valamint a délibáb.
17. Tisza-Árok
Galériaerdők gazdagítják. A morotvák környékén ritka madárvilág látható.
18. Maros hordalékkúpja
A Tisza-Körös-országhatár-Maros közti termékeny talajú táj.
19. Körösvidék a Sárrétek medencéjével
Folyókkal, csatornákkal szabdalt vidék, amely mocsármaradványokkal, erdőkkel, gazdag növény és állatvilággal rendelkezik.